

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 6 cr. a treia-oră 5 cr., și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplăcii Nr. 15.
Telefon Nr. 14.

Se prenumără și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înopiază.

Nimeri singuratici la 5 cr. se vînd la „Tipografia”, soc. pe acțiuni.

Desvélirile făcute

de

Aurel C. Popovici.

II.

Adevărata desvélire a planului, prin care domni *Brote et Comp.* au crezut să sdrobească organizația noastră de partid spre a o înlocui cu alta, potrivită „situației schimbate”, s'a făcut în nr. 47—8 ai „Tribunei”. Acolo dl. A. C. Popovici a expus, în forma unei scrisori adresate dlui Brote, toate datele autentice și detaliate referitoare la chestiune. A prevenit însă marele neastîmpăr al publicului ceva mai înainte, într'un articol publicat la primul loc al nr. 46 al „Tribunei”, în care promitea deja expunerea întregii afaceri.

„Voiu expune întreaga cauză — scria dl. P. — care ne preocupă acum, cu toată obiectivitatea unicului exilat de peste munți, care a ținut cu cerbicie a-și păstra *absoluta independența materială și politică în România* și care a susținut întotdeauna cu tărie, că ori-și-care ar fi ajutorul acordat de vre-unul din partidele politice de aici chestiunii noastre naționale, această chestiune nu poate și nu-i permis, ca să fie condusă de vre-unul din partidele politice de aici, căci în acest caz e inevitabil, ca chestiunea națională să fie privită prin prisma îngustă și întinată a intereselor de partid”.

În acest articol dl. P. arată și titlul, ce-l are și pentru care se simte îndatorat a face expunerea „rafinatăi uneltiri”. Acest titlu îl are „ca membru în disolvatul comitet, ca „compromisat” la „institutul tipografic” din Sibiu, dar mai presus de toate ca *Român și ca luptător devotat exclusiv cauzei naționale*”.

În acest articol, cum am zis, dl. P. anticipă câte ceva din însăși expunerile promise. Noi însă ne mărginim a reține aici numai un singur pasaj:

„Incurăturile” și „zăpăcelile” multiple din timpul din urmă, — scrie domnul Popovici — cari mascau, pe cât se putea, scopul ocult dar adevărat, au fost puse la cale de unul din tovarășii mei din exil, de dl. Eugen Brote, care, de când am venit în România, admise a fi pus sub dependența politică, absolută și fatală, a unui patriot român.

„Din nenorocire pentru cauza noastră, acest patriot român n'a isbit nici-odată să vază lupta noastră în organica și firească în lăntuire cu raporturile ei realpolitice, ci numai și numai prin prisma *seducătoare* a unor interese tactice de partid”.

Pe cum am spus, și a spus-o dl. P., bănueli, că dl. Brote umblă pe căi greșite, avea dînsul de mult. Și le avea dela o conferență a mai multora ținută la Academie în toamna anului 1895. Era vorba de umblarea pe la miniștri a martirilor eliberați, și în discuțiile dl. Brote scăpase o frază suspectă. După aceea venise faimosul „discurs dela Iași” al dl. Sturdza, pe care dl. Brote căuta să-l interpreteze forțat pentru a-i da un înțeles eufemistic, ce nu-l avea. Se știe, că atunci și „Tribuna”, cea „veche”, se încerca să stoarcă apă din piatră, apretînd acel fatal discurs. Semnele suspecte se înmulțeau. Domnul Brote convoacă pe amicii săi la Brașov într-o conferență, cunoscută sub numele de „conventicul dela Brașov”. Toate lucrurile dl. Brote le făcea singur, ferindu-se ca de foc de discuții. Scrisorile le copia dl. S. Albini și le iscălea, apoi așa gata le aducea dlui Popovici „se-și deee părerea!” Așa s'a făcut și cu conventicul. Într-o zi vine dl. Albini la dl. P. cu două hârtii referitoare la acest „conventicul”.

„Una era scrisoarea de binevenire publicată deja; — scrie dl. P. — am iscalit-o.

„Mai era încă o hârtie cu niște *parafrazi misterioși* și cu o *formulă de jurământ*: era un plan de „organizațiune nouă” în „situațiunea schimbată”, în realitate era un plan de *conspirație* în propriul sens al cuvîntului, dar fără idei revoluționare”.

„În virtutea *paragrafilor acestei „nove organizații” întreg poporul de acasă este împărțit în 12 districte, în fiecare un șef; după paragraf poporul e legat cu jurământ de oarbă ascultare către șeful nevăzut al cauzei naționale*” (11).

„În afară de ascultare oarbă încolo nimic, nici o vorbă despre scop, nimic.

„Te știam eu și te știu toți amicii noștri, ca antirevoluționar; — scrie dl. Aurel Popovici către Brote — eram firește nedumerit, că ce se făcea conșpirația asta *pacinică*, fără scop mărturisit și care avea să fie discutată într-o conferență, la care se așteptau vre-o 50—60 de delegați!

„D-l Albini rîdea naiv, spunându-mi, că „se miră și el de d-ta, că umblă cu conșpirații”.

Trecem acum la însăși expunerea dlui Popovici.

„Care va să zică, — astfel începe dl. P., adresându-se dlui Brote — ceea ce bănuiam eu de mult, e astăzi absolut cert: e faptul irecusabil și desigur în echivoca d-tale interpretățiune până la 11/23 l. c.; e faptul azi absolut pozitiv, că *d-ta*, sigur de încrederea noastră, ai *abusat în mod nedemn și de încrederea*, ce-o avem în onestitatea d-tale politice și de buna noastră credință, a celor-ce ne știam și ne știm profund conșinși, intransigenți și sincer însușiți de *principiul autonomic* al programului nostru național.

„Simulând în chipulnică, că și d-ta ai fi intransigent în acest principiu al programului nostru național, care și așa nu e, decât minimul drepturilor naționale, pe care le revendicăm; și d-ta ai fi înclinat, ca să ducem lupta cu mijloace din ce în ce mai sistematice, — ai pornit deocamdată o campanie desperată în contra colegilor noștri din comitetul național, pe motivul, mare și sdrobitor de puternic, că acești amici ai noștri, „influenți de guvernul amercian, ar fi pe punctul de a jertfi programul național, pentru-ca pe ruinele sale să încheie pace cu Maghiarii și să înceteze lupta”!

„În acest scop *aparent* ai pus la cale lupta în contra proprietății — „Tribunei”, căutînd s'o smulgi din mâinile unor amici bănuți, că ar întinde mîna către Unguri și ar vrea să trîgnească asupra principiului autonomic, ear noi toți, autonomiști intransigenți și entusiaști, parte te aplaudam, parte nu ne împotriveam, pentru că aveam încredere în spusele d-tale.”

„Toată campania nu avea, decât o temă, un singur motiv recunoscut de d-ta și anume: ca să fie împedecată marea crimă, ce era să se săvîrșească: „*trădarea*”, trecerea organelor naționale în „stăpînirea personală și exclusivă” (11) a dlui Dr. Rațiu, care, în comun acord cu domnul Coroianu și încă cu 2—3 membri ai comitetului, caută azi mai mult, ca ori-și-cînd, ca să facă o pace în pegaba programului național”, ear noi tot continuînd a crede în sinceritatea intențiilor d-tale, parte te sprijiniam, parte nu-ți cream dificultăți”.

După acestea, și după-ce dl. Brote evită a da răspunsuri hotărîte la întrebările asupra *scopului*, ce urmărește, vine vestita *recepțiune* dela Sinaia.

La 11 Decembrie a. c. — continuă dl. P., adică în 1895 — plecăm, pe o negură de rău augur, la Sinaia, ca să ne consultăm cu amicii cauzei naționale în contra „trădătorilor” de Rațiu, Coroianu, etc.

„La Sinaia sosiră vre-o 7—8 amici; am stat o zi și jumătate, fără să se pună o singură chestiune serioasă la ordinea zilei; amicii povestiau fel și fel de grozavii despre „trădătorii din comitet”. Deodată te vîd, că deschiți ușa unei camere de-alături și, întors spre noi, strigi: „*Bog, Munții Apuseni se pot teasor în launtru!* — erau doi preoți și un tîmăr.

„Într'un tîrziu *Munții Apuseni* sînt di-miși și chemi: „*Hunedoara!*” — erau doi amici; intră și ei la catadixea!

„Pînă în ziua de azi nu știu, ce rost avea acea *caraghioasă convorbire tainică și ocultă*”.

Într-aceea apare faimosul articol „*Milleniul*” de Slavici. Era primul balon de încercare. Popovici îl interpelează pe Brote.

„Decît — scrie P. — d-ta (Brote) îl aprobai și nu-l aprobai, deși tîmăr spunea, că-l *cețiseși înainte de a se publica*, dar „așa e Slavici”, „ce să-ți faci!”

Bănueli precum se vede avea astfel destule, sincerul și onestul Popovici.

„Dar” ce era să fac? — se întreabă el. — Să mă despart de d-ta pe simple bănueli? Pe combinații, fără să-ți știu a d-tale hotărîre?”

„Mi-am zis: Nu! Trebuie s'o isprăvim odată cu acest nenorocit sistem al simplor bănueli și combinații fără convingeri!

„Trebuie să se sfîrșească odată cu această scărboasă și infamă școală de a lua o atitudine adversă față de cineva, fără-ca să ai mărturisirea sa proprie, fără-ca să ai destule elemente serioase de judecată, pentru-ca să-ți poți forma o convingere fermă, că într-adevăr face sau se pretează a face o *politică contrară principiilor noastre fundamentale în lupta, ce o purtăm*”.

A așteptat deci, și încetul cu încetul bănuelile lui Aurel C. Popovici, trebuie să se prefacă în hotărîte convingeri.

Sibiu, 25 Martie n.

Curți cu jurați. „Magyar Hirlap” se ocupă în nr. de Marți la primul loc cu noile proiecte de legi, prezentate dietei maghiare, și constată, că ascușul paragrafului celuiia, care dă ministrului dreptul de a suspenda activitatea curții cu jurați, acolo unde vrea, și atunci cînd vrea, este îndreptat în contra socialiștilor și a *naționalităților*. Îi face apoi următoarele apretieri:

„Numai de nu s'ar preface, că sînt atât de simpli, și de n'ar ține oamenii atât de naivi. Voiesc să ne prindă în laț, cum se prind paserile. Precum în ș-ul 16 onoea privată, astfel în ș-ul 35 socialismul și *chestiunea națională* joacă rolul marelui de cure. Ei bine; nu li rușine? Nu vîd ei, că prea ese la iveală ticăloșia neputinței lor, deamîna de compătîmire? Astea sînt leacurile lor? Așa vindecă ei *naționalitățile și ferăciunea*? Astea sînt armele lor în contra *ideilor*, cari au edificat lumi întregi și pot să dărîne lumi? Cari își fac intrare prin crepătura ușii, și se furisează pînă și în visul celui adormit? Adece pumnul în gură; palma dlui Tallian peste gura lui *Oszmadiá Sándor* (conducătorul socialiștilor agrari. — Red. „Tribunei”) ear dl. Erdelyi (ministrul) ca greutate peste tiragiul „Tribunei”... — Așa „M. Hirlap”!

Tot e bine, că recunosc câte-odată și patrioții, că în contra *ideilor* nu se poate lupta cu paragraful. Nu zeu; dar nici cu temnița și nici cu baionetul!

Roadele legilor păgânești. Încep patrioții a se îngrozi singuri de rezultatele legilor lor păgânești, votate la timpul seu cu atata entuziasm. Vicecomitele comitatului Arad, *Szathmáry Gyula*, a rugat zilele trecute pe ministrul de culte *Wlassics*, ca prin ordonanță ministerială să oprească trecerea în mase a poporului la *nasarism* și la *neconfesionalitate*, pentru-că în comitatul Aradului, ales în cercul Chișineului, a devenit adevărată primejdie lăpădarea poporului de biserică, și aruncarea sa în brațele socialismului.

Nu poporul e de vină; voi purtați vina, și pe voi ve va ajunge pedeapsa!

Din parlament. În ședința de ieri, Mercuri, dieta maghiară, a ascultat cetirea mai multor rapoarte; a ales doi membri în două comisii, a ascultat interpelarea deputatului *Városlay Gyula*, referitoare la motivele abziecții contelui *Andrássy* din deputație; a ascultat și răspunsul pe care i-l-a dat imediat baronul *Bánffy* și pe aceasta și-a terminat pentru ieri activitatea, care a costat 4000 fl.

Scump; dar vorba Motului: „*imi plăcu cum marsă!*” —

Pentru noi. Un comunicat oficios ne spune, că ministrul unguresc de război, în conșlegere cu ministrul de interne, a dispus înmulțirea gendarmilor, îndrumînd comandanțele lor, ca în timpul cel mai scurt să grijească de completarea numărului statcrit acum în urmă și să accepteze în serviciul gendarmesc numai astfel de indivizi, în cari pot avea deplină încredere și cari se deobligă

a rămîne timp mai îndelungat în serviciul gendarmeriei.

Tot poartă guvernul maghiar și de noi grije. Mai rămîne acum să ne zidească încă și cîteva temnițe nouă!

Antisemitismul la Cehi. La ultimele alegeri în curia generală din Praga, Ovreei de acolo conformându-se povețelor ce le-a dat lor în preziiu *N. Fr. Presse*, au votat cu socialiștii contra deputatului naționalist ceh-tîner *Bresnovsky*. Scriind în mod pișcător despre această alegere, *N. Fr. Presse* zice următoarele: „Dr. *Eduard Greg*, eroul ceh al libertății încă a mărturisit, într'o adunare electorală convocată în folosul balotagiului, în care se afla *Bresnovsky*, alipirea sa la antisemitism. În vorbirea ce o țină dînsul cu acest privilegiu, spuse între altele, că: „Despre Ovreei nu vreau să vorbesc; vreau să observ numai atîta, că e bine că s'a întemplat așa (la alegeri) și că în poporul nostru a început în sfîrșit să domnească claritate și dumerire. Nici-odată în viața mea nu am putut aproba antisemitismul, și asta din punct de vedere umanitar; dar după experiențele celor din urmă zile, de *asi înainte Praga întregă e antisemită*. (Trăească! Așa este! Aplauze demonstrative furtunoase). Poporul ceh va ști, cum are să se răfuească cu aceia, cari în așa mod i-au rîsplătit toate!”

Va să zică și cei-ce pînă acum din idealism rău înțeles umanitar nu s'au putut împăca cu antisemitismul, ajung a deveni antisemiți, încredințându-se, că Jidanii pretutindenea numai interesul lor propriu îl au în vedere, ear' nu acela al națiunii de ai cărei patrioți se girează!

Cătră studențimea română.

Iubiți colegi!

Voi ați fost atât de buni față de mine, încât bunăvoința voastră îmi impune datoria să vă mulțumesc din totul inimii mele pentru atențiunea și considerația, de care m'ați făcut părtaş. A voastră bunăvoință însă îmi inspiră de altă parte și încrederea, ca acum, cînd pentru 6 luni de zile voi fi nevoit a mă desbăra de voi, — să vă comunic fără de nici o rezervă o dorință, ce mă frămîntă de multă vreme, și pe care astăzi nu pot să o mai retac.

Sînt sigur, că voi, iubiți colegi, cînd veți citi aceste șire, ce vi-le adresez cu maximul încrederii și fără de nici o pretenție, veți fi în clar înainte de toate, că aveți de a face cu un om, care nu din mîncărirea de-a se însemna ori de-a se vedea subsemnat vă adresează aceste șire, ci numai și numai, pentru-că curățenia sentimentelor lui îi dictează aceasta și pentru-că ține la onoea și demnitatea neamului seu. — Fiind în clar cu acest lucru, am speranță, că chiar și aceia dintre noi, cărora le place să pertracteze cu surisul pe buze chestiunile vitale ale neamului românesc, se vor desbăra măcar acum de ironia și cinismul suveranului lor dispreț și în vederea situației noastre deprimătoare, punându-și mîinile pe inimă, vor asculta măcar odată de glasul conștiinței lor curate.

E vorba să apărăm onoea și demnitatea neamului nostru și cu pecetea lașității și infamiei se va însemna acela, care în acest moment se va retrage. Ar fi și culmea slăbiciunii să am fi vrednici de disprețul lumii întregi, dacă acum, cînd ne cunoaștem oamenii, am mai suferi să ne coboară a rău acele bufnîte nocturne, cari au îndrăsnit în ziua mare să oprească mersul triumfal al cauzei noastre. Și ar fi culmea slăbiciunii cu atît mai mult, cu cît nici cei buni ai noștri nu pot lua inițiativa unei acțiuni cu șanse sigure de succes, pînă-ce nu vor fi conșinși, că întreg neamul românesc îi va urma cu demnitate pe calea ce au deschis.

Pentru-ca să se poată împlini însă acest lucru, trebuie ca noi tinerimea, cari sîntem depozitarii virginității sentimentelor naționale, să ridicăm sus pe adevărații conducători și să strivim fără de

milă toate acele creaturi perfide, cari cu atata nerușinare îndrăsnit-au și mai îndrăsnesc încă să-și bătă joc de sentimentele noastre.

Trăim un timp, în care acțiunea ne este indispensabilă și am face un păcat de moarte, dacă nu am căuta tot posibilul, ca acțiune să se facă. Trei mari și însemnate momente ne îndeamnă astăzi la acțiune în afară de resonul acțiunilor permanente, și aceste sînt: intrarea României în tripla alianță, jubileul Maie-stății Sale Împăratului și Regelui nostru și evenimentele din Orient.

Acestea am dorit să vi-le spun și sînt sigur, că veți pertracta aceste convingeri cu bunăvoință, veți ști ce-i de făcut. Înainte de a încheia însă, vă rog mai primiți odată mulțumirile mele, toți aceia, cari din incidentală condamnării mele „mi-ați trimis atâtea măgulitoare scrisori, în special însă, caut, să mă cîu-tez de o prea plăcută datorie, mulțumind studenților din regat întruniți la congresul din Fălticeni, precum și studenților din Cluj pentru gingașa lor atențiune, care m'a frapat în modul cel mai plăcut.”)

Aurel Ciato.

Din Viena.

— Scrisoarea corespondentului nostru. —

— 21 Martie n.

Alegerile în Austria. — Gladstone în chestia orientală. — Echoul scandalului ungurești. — Centenarul lui Wilhelm I. — Demonstrația studenților ruși. — Știra comercială („Länderbank”).

Alegerile deputaților pentru „Reichsrath”-ul austriac sînt aproape finalizate, avînd să mai aleagă numai proprietarii mari și camerele comerciale. În 27 l. c. se va ține deja I-a ședință a parlamentului cu noi deputați.

Rezultatul alegerilor de acum este înmormîntarea partidului liberal, pe ruinele căruia mult promiștor se ridică partidul antisemit.

Nofa cea mai caracteristică a învingerii antisemiților este, că în capitală, în Viena, atît în curia V., cît și în curia III, au fost aleși numai antisemiți, pe lângă toate ultra-storțările social-democraților.

De altfel cifrele vorbesc mai bine, deci eată rezultatul (pînă în 21 l. c.): Antisemiți 65. Clericali 48. Cehi-tineri 58. Aceste sînt principalele partide opoziționale, față de care are să fie partidul liberal cu 42 reprezentanți; apoi social-democrații cu 15.

Prospectele pentru liberali, ce eventual și le-ar mai închipul, devin și mai ilusorii, cînd ținem cont de scrisorile ziarelor antisemite și catolice, care covîin în ideia, că la acțiuni importante aceste două partide să meargă alături.

De sigur, că la astfel de casuri se vor alătura la aceste partide și reprezentanții partidelor mai mici, așa că majoritatea absolută e asigurată pentru opoziția antisemită.

De present se discută viu prin ziarele de aici întrebarea, că *presidentul* „Reichsrath”-ului, din care partidă să fie.

Antisemiții, putînd să împace pe clericali, ar ave cele mai multe șanse, pentru-ca un membru al partidului lor să fie *președintele* parlamentului.

Bîrănu Gladstone își ridică încă odată glasul în politica europeană. Se afirmă, că zilele a-este va apăre o broșură scrisă de marelui bărbat de stat, în *chestia orientală*. (A apărut! — Red. „Trib.”)

Ziarele anticipază, că *părerile* lui Gladstone din această broșură, referitoare la chestia cretană, nu vor plăcea puterilor, care s'au amestecat direct în această afacere.

Eninenta revistă „die Zeit” descriind cele mai nouă scandale ungurești zice între altele:

„Maghiarii voesc să întreaacă în toate pe ceilalți. Bietul Arton a avut o listă cu 102

*) Toate ziarele noastre politice sînt rugate să reproducă această scrisoare. Autorul.

deputați francezi compromiși, dar' abia 102. Atunci parlamentul maghiar totuși e mai bogat, căci legiune e numărul membrilor lui compromiși.

E vorba însă ca să pășească comisiunea de incompatibilitate în acțiune, ca să saneze acel iperzel. Președintele ei e contele Andrassy, un caracter imaculat. Aceasta o știu cu toții.

Bietul Andrassy zilnic a fost deci colindat de cei „aleși“, ca să nu-și uite de aceea sublimă devisă maghiară: „Legile pot fi și aplicate“. Când însă nu a mai putut nici odihni de atâtea colindate, a călătorit din Pesta — nu se știe unde — și numai la ședința de Luni se va reîntoarce.

Mare era consternația. Dar' deodată apare deus ex machina.

Să află în arhivă, în aceeași arhivă în care a lipsit până atunci, un act de mare valoare actuală, autentică interpretare pentru o aplicare mai puțin severă a legii de incompatibilitate.

Apoi mai zică cineva, că „nu-i fericit Maghiarul!“

Luni în 22 l. c. sîrbează imperiul german centenarul împăratului Wilhelm I. Cu această ocazie se desvîleşte în Berlin monumentul grandios, ridicat pentru preamărirea viteazului împărat.

Cap de operă este acest monument alcătuit de prof. artist Reinhold Begas. Pe un spațiu de circa 80 metri se extind diferitele figuri alegorice, artistice lucrate, în mijlocul cărora se ridică statuia reprezentând pe împăratul Wilhelm I. bătrîn de etate, dar' tînăr și viguros în expresie, călare pe un cal, condus de o zînă ideală, care poartă în mînă o ramură de laur.

Toate revistele ilustrate aduc mulțime de tablouri reprezentînd diferite scene din viața împăratului Wilhelm I. cărora le urmează elogioase descrieri și mai multe ocazionale, compuse de diferiți poeți germani întru preamărirea iubitului împărat.

Directione gimnasiunii din Mitau în Rusia, a dat săptămînile trecute ordin, ca rugăciunea de dimineață a școlarilor, ce până atunci se făcea în limba latină, să se rostască în limba rusă. Vre-o 20 studenți catolici opunîndu-se acestui ordin, au fost eliminați din gimnasiu. Toată chestia însă ajuns la ministrul de culte al Rusiei, care a adus importanta deciziune: „De oare-ce toată chestia învalvă momente religioase de eminentă importanță, și toată afacerea e o chestie de principiu, directione are să introducă ca mai înainte limba latină“.

Oare în „Ungaria, în țara cea mai liberală a lumii“, ori în barbara Rusie stă ministrul de culte pe o treaptă mai înaltă? Directione gimnasiunii din Mitau în Rusia, a dat săptămînile trecute ordin, ca rugăciunea de dimineață a școlarilor, ce până atunci se făcea în limba latină, să se rostască în limba rusă. Vre-o 20 studenți catolici opunîndu-se acestui ordin, au fost eliminați din gimnasiu. Toată chestia însă ajuns la ministrul de culte al Rusiei, care a adus importanta deciziune: „De oare-ce toată chestia învalvă momente religioase de eminentă importanță, și toată afacerea e o chestie de principiu, directione are să introducă ca mai înainte limba latină“.

Bilanșele despre operațiunile financiare din anul expirat, publicate de diversele mari institute de bani din Viena, arată că cele mai nenorocoase rezultate le-a obținut vestitul institut de aici „Länderbank“ și astfel la adunarea generală membrii acestui institut au fost siliți să primească propunerea direcțiunii de a scădea dividendele cu 2 fl.

„Länderbank“ face operațiuni foarte mari în aproape toate statele Europei și în mai multe state a celorlalte continente. Cu toate aceste

perderile acestei bănci sînt foarte dese și foarte mari. Anul trecut a pierdut mai multe milioane la efectele bulgare și sudafricane. Acum a pierdut la acțiunile Societ. de navig nord-vestică, și la mai multe alte societăți.

Anul viitor, cine știe, cu ce specii de pierdere va surprinde pe acționarii săi?!

Din Budapesta

— Scrisoare particulară. —

— 23 Martie 1897.

Sensații — Morszányi — Pichler-Kossuth. — Abszceri — Banca elsațiană.

Pe cît se vede parlamentul actual maghiar e parlamentul sensațiilor. Abia a scăpat lumea de larma patriotică ce s'a iscat din cazul lui Morszányi și imediat a urmat incompatibilitatea altor patru deputați, abdicarea lui Andrassy și Berzeviczy din posturile ocupate la banca sgrară, cazul Kossuth-Pichler, și la urmă falimentul băncii elsațiane, care a luat în arîndă loteria de clasă maghiară.

Morszányi însă ne apare ca un nou născut, rehabilitat printr'un mandat nou. Ieri a fost alegera, care a dovedit, că la noi gheșeurile sînt permise, înzădar ar vrea opinia publică să le condamne și înzădar ar vrea ea să nu facă din parlament o bursă, unde deputații joacă pe mandate.

Mulțimea are încredere, convingere și astfel ori cît s'ar trîmbia prin foi, contra lor, totuși bătrînii țerii sînt infalibili, reprezintă poporul, intrupeză convingerile acestuia, știu ce-i doare și nu vor pregeta a-l lăsa cît se poate mai de îngrab! Așa se manifestă la noi caracterul maseelor în capitală.

Prin provincie sînt oamenii mai blăjini, ei aleg — pe cine le dă Bányi, dar' aici ei își aleg oamenii lor.

Afacerea Kossuth-Pichler s'a dovedit adevărată. Kossuth a recunoscut, că a scris aceea scrisoare lui Pichler, dar' nu-și aduce aminte din cînd în cînd ce a scris anume. Cuvintele „nu te amesteca în afaceri de bani, rămăi numai politician“, le tăgăduiește fiul tatănes-o și zice, că a scris epistola „într'un moment de iritațiune“, dar' la urmă s'a convins, că în unele privințe a fost nedrept față de „amicul“ său Pichler.

Această scuză e prea naivă, decât să o crează cineva. Toată lumea de aici a rămas scandalizată de pătarea numelui lui Kossuth prin nevrednicul său fiu, așa înțat toți din toate părțile se năusea a sufla aceste faime.

Lucrul naibii întradevăr! Pichler e slugă la Kossuth. Bani pentru plădirea conturilor stăpînului îi pune la fondul permanent al buzunarului. Stăpînul ală de aceasta, și-i dă pasaport.

Și e vedeți, mîr, rog, acest slugă alungat vine legislator, părinte al țerii, el e paznicul adevărat, onestității și moralei!

Eată orizontul albastru scîldat în potopul de raze aurii al soarelui, ce va străluci și lumina — al doilea milleniu maghiar!

Abdicarea contelui Andrassy și a lui Berzeviczy din presidenția și vicepresidenția băncii agrare a produs mare șvon. Ei au vrut să evite conflictul unei eventuale denunțări de incompatibilitate, de care cei patru soți ai lor încă n'au scăpat.

Csárdás poutpourri.

Nu, nu-i moment în care al nostru neam se năpă. Adine și larg deschidă! vrăjmașii ței, Române, S'or prăvăli într'inul acei, carii ț-i l' sapă. Furtunele rup norii — și soarele rămîne...

A Vlădușă.

— Răsboi? Confirație? E chiar în timpul cel mai nepotrivit. Avem să ne prăpădim. Am făcut încă prea puțin, pentru-ca să putem egi triumfători din încredințarea, ce astăzi mîne se năpustește asupra noastră. E vremea să facem totul, ce se mai poate. Se poate să scăpăm astăzi, dar' să stăm gata pe ziua de mîne. Chiar aici în Bihor ne stau lucrurile încă destul de bine. Aici e totul în puterea noastră. De aici va să pornească în triumf campania noastră. Asta e calea ce duce peste Carpați la Marea-neagră... O, drag vis de aur!... E o invitare la concertul român. Program curat românesc. Semn rău. Ei încă pot să se trezească. — Dar' nu! Nici odată! Chiar asta va fi una dintre cele mai bune ocazii, pentru a-i ține și pe mai departe în neștire. Trebuie să ne coborîm la ei, pentru ca să le astupăm gura și să le legăm mînile prin legături sociale, ba chiar și familiare. Să-i îndulcim să intre în dregătoriile noastre, pentru-ca și mai mult să-i avem în puterea noastră. Să-i luăm bine de jur împrejur, pentru-că și dacă s'ar trezi, o zare de lumină să nu ajungă la ei din afară, un glas să nu poată străbate în urechile lor și o scînteie de viață la inimile lor; să nu ne vază decât pe noi, cari le vom zimbi galeș și-i vom mîngăia gingaș, cîntîndu-le un cântec de leagăn monoton, adormitor, cântecul

Tocmai pe cînd pertractările acestea se trăgănează și discută după paragrafi, eată sosește știrea senzațională, că banca Elsațiană, care împreună cu o bancă maghiară de aici a arendat loteria de clase, a dat faliment și încă nu pe cale cinstită!

Cum a ajuns loteria de clasă în mîna numitei bănci? Despre aceasta pe aici se vorbesc următoarele:

Printul Hohenlohe, fost guvernor al Elsației, a recomandat numita bancă lui Szögyényi, ministru austro-ungar în Berlin. Acesta a comunicat lucrul lui Goluchovski, ear' Goluchovski a vorbit cu Bányi. Bányi s'a folosit de ocaziune și întrînd în tratative cu numita bancă pe timpul alegerilor parlamentare, a primit de acolo câteva milioane pentru completarea turmei sale binecuvîntătoare.

Vestea falimentului a scos pe Bányi din sărite. Proiectul de lege, care încuviințează contractarea cu banca Elsațiană, e asternut M. Sale spre subscriere și astfel Bányi acum a alergat iute la Viena, să comunice cu Goluchovski ce-i de făcut. Cum va scăpa din această încredințură, vom vedea. Cele în-tîmplate până acum însă ne fac să credem, că parlamentul actual e parlamentul buclucurilor, e vasul de fermentațiune a gogomăniilor și imoralității. Într'adevăr putem ave și o mîngăiere, că am rămas pasivi, cel puțin rușinea concetățenilor nostri nu se resfrînge și asupra noastră. Dacă se prevedea această eră buclucă și ridicolă a parlamentarismului maghiar, doar' și Goldiș, cred, că ar fi preferit a rămîne — călugăr.

Romeo.

Crisa în România.

Situația e tot încredințată în România, spre marea nemulțumire a țerii, care de bună seamă nu pentru aceea susține cu grei bani corpurile sale legitimoare, ca aceste luni de zile să nu se ocupe cu alta decât numai cu aplanarea criselor, ivite, totdeauna ca din senin și trase ca de pîr. Știrile cele mai nouă pe cari le avem despre criza ministerială din România, sînt următoarele: d-l Aurelian n'a reușit până eri să completeze cabinetul spre mulțumirea Sturdiștilor. În consiliul de ministrii, ținut la d-l Sturdaș, s'a căutat fără rezultat să se găsească o soluțiune. În această întrunire d-l Aurelian a declarat, că e gata să remită puterea în mînile d-lui D. Sturdaș, spre a nu-i se mai face vecinic neplăceri și zile amare.

D-l Sturdaș a declarat însă că „i-e cu neputință să intre în cabinet, dar' că dorește o remaniere în așa sens, ca unii din ministrii actuali să se sacrifice, făcînd loc câtorva amici ai d-sale.“

D-l Aurelian, luînd din nou cuvîntul, a spus că primește să se facă o remaniere ministerială, însă cu o condițiune: Intrarea în minister a d-lui Poni (cel compromis în afacerea Mitropolitului Ghemadze) este absolut imposibilă.

După ce au mai vorbit d-nii V. Lascar și M. Ferichide, consiliul a luat sfîrșit fără ca Sturdiștii și Aurelianistii să ajungă la vre-o înțelegere.

Se vorbește, că Aurelian ar fi ferm hotărît să rupă odată cu d-l Sturdaș, punîndu-l bine la pîrte, dar' nu poate, pentru-că stă la pragul închiderii sesiunii parlamentare, și bugetul încă nu i-s'a votat. Se mai dă apoi știrea, că d-l Aurelian este decis, ca în cazul dacă

nu va pute stabili în curînd o înțelegere cu d-l Sturdaș, atunci să presinte M. Sale Rege-lui demisiunile d-lor Gogu Cantacuzino și Stoicescu și să recomande în locul lor pe d-nii Costinescu și Const. Esarcu. Păzani guvernului dimpotrivă susțin, că dacă nu se va face înțelegere, atunci cabinetul va demisiona, urmeze ce va urma.

Din toate căte se petrec la București reese destul de clar, că d-l Sturdaș ar dori să pună din nou mîna pe cărna țerii, dar' se teme, ba o știe pozitiv, că coroana nu-l voește, și de aceea se opune invitării ce i-s'a făcut în mai mult rîndul din partea d-lui Aurelian.

Audiențele la palat, cu privire la criza isbucnită, se țin altcum lanț. D-nii Aurelian, și V. Lascar, au fost primiți eri dimineață, ear' d-l Dim. Sturdaș a fost primit aseară la 6 ore în audiență de către M. Sa Regele.

Sturdiștii, spun, că această audiență este în legătură cu insistențele d-lui Aurelian pe lângă d-l Sturdaș să ia portofoliul afacerilor străine, ca astfel să se poată afirma în stîlul cabinetului ca șef al partidului. D-l Sturdaș, însă de a se hotărî să intre în minister, vroia să cunoască sentimentele M. Sale Rege-lui.

Cu un cuvînt, oamenii se joacă de a crisa.

REVISTA PRESEI.

Presă română.

Gazeta Transilvaniei (nr. 58) vorbind despre centenarul împăratului german Wilhelm I. zice:

„Actualul împărat Wilhelm II. și-a împlinit o datorie din cele mai sînte și frumoase, aducînd memoriei marelui său bunic omagiul admirărei și al recunoștinței împreună cu poporul german și cu principii Germaniei. Dar' tîrîndu-l împărat datorîndu-se acestei memorii mai mult. Aceasta o și simte, numai de i-ar fi dat să o împlinească cu succes și pe deplin: datoria de a face, ca poporul german, care a adus atâtea jofte pentru unitatea patriei sale și pentru gloria ei militară, să se simtă și în adevăr liber, și prin libertatea și înalta sa cultură să fie în adevăr, în mijlocul bătrînei Europe, apărătorul culturii și a libertății celor ce sînt lipsiți și setoși de ea.“

Dreptatea (nr. 57) apreciază epistola adresată din partea marelui bărbat de stat din Anglia, Gladstone, ducelui de Westminster cu privire la „criza orientală“, în care bătrînul diplomat constată, că situația în Orient s'a agravat, ear' nu îmbunătățit.

CRONICĂ

Sibiu, 24 Martie n. 1897.

Promoție de doctor. Din Budapesta ni-se scrie, că d-l P. Penia a fost promovat la rangul de doctor iuris. — Totodată ni-se anunță din Cluj, că acolo săptămîna trecută au făcut cu multă laudă examenalele speciale la facultatea filosofică, d-nii Ioan Iepure, teol. abs. de Budapesta și Iustin Barșă, teol. abs. de Blaj.

Concert. Sîmbătă, în 3 Aprilie n. a. c. talentatele fiece ale profesorului de muzică din Brașov, d-șoarele Krummel, vor da aici un concert, la care va conlucra și d-na Maria Dema. D-șoarele Krummel sînt bine cunoscute publicului din Sibiu prin concertul dat aici înainte cu 2 ani. Forța lor mai ales zace în împregiurarea, că cîntă la 2 pianuri

unisono, un lucru acesta, care reclamă o deosebită siguranță și exactitate. Atragem atențiunea publicului asupra acestui concert interesant, care promise a procura o deosebită plăcere iubitorilor de arta musicală.

Necrolog. Daniil Gabor, subjude regec în pensie și asesor consistorial, după un morb greu, astăzi la 6 ore dimineață, în etate de 67 ani, și-a dat nobilul său suflet în mînile Creatorului. Rămășițele pămîntesti ale neuitatului defunct s'au vor transporta Joi, în 13/25 Martie a. c. la 3 ore d. a., din locuința sa, strada Poplăcii nr. 35, și se vor așeza după rîitul greco-oriental în cimitirul din suburbial inferior (Poarta Turnului), spre repaus etern. Sibiu, 11/23 Martie 1897. Fie-i țîrîna ușoară! Jalnica familie.

Pentru sinoade. Din Bocșa-montană (comitatul Caraș-Severin) ni-se comunică știrea, că inteligența și poporul de acolo și în pregiur au candidat de deputați pentru sinoada eparchială al dieceii Caransebeșului pe domni: Coriolan Brediceanu, avocat în Lugoj și Adrian Diacon arhitect în Bocșa-montană, cari ambii înainte de un deceniu încă au reprezentat cu demnitate acest cerc electoral la sinodul eparchial din Caransebeș.

Bătăie sîngeroasă în Boița. Întruna din seriile trecute o bătăie sîngeroasă a isbucnit între câțiva Români din Boița și niște Jidovi, pripășiți pe-acolo. Agentul provocător al regretabilei întîmplări, căreia i-a căzut jertfă și o vîieță de om, a fost percutatul Edelstein Bernat, care venise cu câțiva muscați în comună, să benchetuească. Dar' obraz-nicul jidov nu s'a mulțumit cu atât, ci a îndrăsnit a îmbrăca și un costum național românesc. Judele satului, aînd ce vrea Jidovul, îi opri ori-ce petrecere sgomotoasă, pe cuvînt, că e în vreme de post și poporeniile comunei, ca buni creștini, respectăază dispozițiile canoanelor. Neastîmpărată porodiță de Jidov nu dote ascultare porunci oficioase a judeului. Câțiva oameni din sat, vîzînd că Jidovul nu vrea să se supună ordinii, ba a îndrăsnit a îmbrăca chiar și costumul național românesc, îl luă în prigoană. Jidovul se refugă la locuința coreligionarului său Klinger Leó, unde se ascunde sub pat. Dar' îndrîjnit odată, țeranii cari îl urmăreau, nu se putură potoli. Sparsă ferestrele și ușa casei și pătrunseră în lăuntru. În cursul bombardării cu petrii femeia lui Klinger fu greu lovită la ochiul stîng și la cap. Edelstein încă nu scăpa mai ușor, ci fu înflăit fără cruțare de țeranii, cari l-au pedepsit cu virf și îndesat pentru percutatul lui obraz-nic. Comisiunea judiciară apărută la fața locului a arestat 7 țerani și pe jidovul Zimmer, care încă ațtase pe țeranii, din ură față de Klinger, fostul său tovarăș de geșeft. Edelstein și soția lui Klinger fură transportați la spitalul din loc, unde aceasta a murit deja alaltăieri, în urma grelelor rani ce a primit.

Grecii pentru Englezi. Insuflețirea poporației din Atena față de Italiani, Francezi și Englezi e fără de margini. Așa în 23 Martie n., o mulțime de mii de oameni au oprit trăsura ambasadorului englez, care se preumbla prin oraș, au desprins caii și au purtat în triumf pe ambasador și pe familia sa, pe cînd din ferestrele caselor, femeile, fălăind din batiste, aruncau cu nespuse însuflețire flori asupra trăsarei.

Durerea de măsele — interzisă oficios. În cercurile oficialilor postali din Helvetia bănuia în vremea din urmă grozav durerea de măsele, care apuca pe domni oficiali totdeauna, cînd — aveau lipsă de o zi două de concediu. Directorul general al poștelor, Bovat, s'a saturat dela o vreme de atîta „durere de măsele“ și ca să pună capăt noiei pestilențe, a dat un ordin, în care interzice strict oficialilor durerea de măsele, care de aici încolo nu va mai fi privită de boală, ear' se faceți acum voi, cari sînteți atît de voinici??

Mojiți ce sînteți, ați voit să țineți calea înălțării noastre și să întoarceți spatele, cînd domni atît de mari vî întind mîna de frăție. Erați să faceți o obrăznie proastă voi, mocați fără de cultură.

Auzi acolo! Să se ferească sumanele de a se freca de hainele domnilor? Parcă sumanul s'ar face de scame.

Dar' am învins noi și e așa, că am făcut un lucru strălucit și ne-am arătat vrednici de a fi primiți în șirurile domnilor? Voi nu lăpădați sumanele? Nu vreți să fiți cu domni? Nu? Feriți din cale! Pei mojițe! Ori-cît veți optinti, pe noi nu aveți să ne opriți în calea noastră.

Prevedem prin seclă a noastră înălțare... — Dar' din înălțimile, la cari voi credeți, că aveți să vă aventurați, de ați avea atunci îndurarea să aruncați o privire în jos, ați putea să vedeți sub voi adînc, adînc un popor în ruină. Atunci ați înțelege doar', de ce nu pornim pe urma voastră. Ați înțelege: „Că n' noi palpită dorul unu popor întreg“

„Și n' glasul nostru strigă durerea lui adîncă...“

— Sus steagurile pentru înfrățirea româno-maghiară! Am fost destulă vreme huiduiți și nebagăți în seamă, doară doar' au să ne vadă și să ne cunoască și să ne ridice între ei.

— A basso! A basso! Huiduo!!

A. Lucian Bolcaș.

(Va urma).

FOIȚA „TRIBUNEI“.

EMINESCU.

— Sonet. —

Tristă a fost viața-ți sbuciumată,

Miserii chin' t'au fost conducătoare,

Te apăsau în praf, da-n drumu-ți mare,

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

Tu le-ai învins cu fruntea înălțată.

cei-ce din pricina ei vor mai absentia dela oficiu, vor ave să plătească dela ei cheltuielile de substituire.

Pentru zece florini. În marea pădure de lângă Dobriin gendarmii au aflat zilele acestea cadavru unei bătrâne. Cadavru era legat de un copac, ear' la gât se vedeau urme de sugrumare. S'a pornit imediat cercetare în cauză și s'a aflat, că nefericita a fost ucisă de o tinăra nepoată a ei. La ascultare, ucigașa a mărturisit crima. Ea a spus, că împreună cu bunica sa a plecat de acasă la Dobriin, să cumpere făină. Pe drum bătrâna a schimbat o hârtie de 10 fl. și pentru acești bani a omorât-o nepoată-sa, care e mamă a patru copii.

Centenarul lui Wilhelm II. Afăptierii și sârbătorilor comemorative întru aniversarea centenarului lui Wilhelm I. s'a continuat cu retrogradă festivă cu tort și muzică. La marele conving, care reprezenta trecutul, prezentul și viitorul Germaniei, au luat parte 30.000 oameni. Eoamă mulțime a adus entusiaste orațiuni împăratului Wilhelm II. După conving un mare banchet s'a dat în sălile circului Renz, în onoarea membrilor comitetului arangatori și a bărbaților și femeilor, cari au luat parte în conving. Au participat vre-o 400 de inși. Seara studenții au arangiat un conving cu torte. Împăratul, împărăteasa și principii priviau conductul din ferestrele palatului. La palat s'a dat apoi un banchet, la care au participat 200 de persoane oficiale. Împăratul a dispus ca și veterani, cari au luat parte în războaiele din 1864, 1866 și 1870—71: să fie distinși cu medalia comemorativă, bătută din metalul tunurilor luate dela inimic. — În legătură cu aceste festivități din Berlin, notăm, că la Friedrichsruhe peste 2000 cetățeni, din toate părțile țării, au adus însușele manifestări de simpatie bătrânului cancelar de fier.

Procesul din H.-M. Vársahely. În urma feroaselor destăinări făcute de ucigașele Csordás Lidi și Lăger Mari, Marti noaptea poliția a mai arestat trei femei, bătute și ele de asasinat prin otrăvire. A fost deținut totodată și laborantul farmaceutic Răcz István, poreclit Banga. Ascultarea noilor deținuți a ținut de dimineața până la amiază și a desvilit niște momente atât de suspecte, încât judele investigator a cerut, ca bănuții să fie ținți în arest preventiv. Alături s'a început săparea acelor morminte, unde se bănuște, că zac victimele noilor arestați.

Scandalul Panama. care la timpul seu pasionase atât de mult întreaga lumea cultă, a ajuns din nou la ordinea zilei, în Franța. Cercetările judecătorești în afacerea lui Arton au avut prețioase rezultate, cari vor trage după sine compromiterea altor câțiva deputați și politicieni francezi. Între altele energicul jude de instrucție La Poitevin a reușit să ajungă în posesia multor tementelor scrisori ale lui Arton. Poitevin a aflat aceste acte de mare însemnătate la Londra, unde s'a dus la directul ordin al ministrului de justiție, care în reșpoate rinduri a promis a face cea mai desvirsită lămură în celebra afacere. Comorile mult căutate sunt următoarele: Un mare protol, în care sunt induse diferite nume și sume de bani. 2. Lista deputaților și senatorilor, fiecare nume având interesantă notă. 3. Însemnările lui Arton despre intratele și eșitele administrate de el, rubrica corupției. 4. Un mare teanc de scrisori și telegrame, între cari telegramele directe ale reșpoatului br. Reich și ale baronului Cottu către Arton. — Nu se știe de unde și-a procurat Poitevin aceste acte, se dă însă cu socoteala că dela un bancher din Londra, numit Salberg, un bun prieten și încrezut al lui Arton. Totodată notăm, că tribunalul din Paris va poroi în afacerea Panama cercetare împotriva a 2 deputați și un senator și a 20 de foști deputați.

Răscoală de țerani. Din Gratz se vestește, că în comuna croată Ivanica a izbucnit răscoală. Țeranii înfuriati au atecat casa comunală, cerând suspendarea primarului. Turburarea a fost atât de mare, încât au intervenit gendarmii, cari au dat foc; 2 țerani au rămas morți pe loc, 16 răniți.

Atleți americani pentru Creta. Societățile de sport din New York și Boston au felicitat cu 2000 de subscrieri pe regele Greciei, din prilegiul luptei pentru Creta. În lunga scrisoare, atleții americani își exprimă speranța, că la proximele jocuri olimpice, când vor veni din nou la Atena, Creta va fi liberă și în posesia Greciei. Regele Greciei a trimis atleților următoarea telegramă: „Cu inima mișcată vă mulțumesc pentru deosebita distincție. George”.

Industrie slovacă. Astăzi se publică al treilea inserat al fabricii de mobilă din lemn învocat, dela Turceansky-Svati—Martin. Îndemnul publicat a-l ceti și a se adresa cu comănde la ea, în cas de lipsă.

Știri mărunt. La expoziția de tablouri, ce se va țină anul acesta în Stockholm, va expune mai multe tablouri fiul cel mai tinăr al regelui Svediei, un pictor de mult talent. — La congresul geologic internațional ce va fi în August la Petersburg, va lua parte și Nansen, care va vorbi despre ultimele sale explorări la polul nordic. — În Londra asociația celor 12.000 lucrători de mașini a decis, ca Sămbătă să declare grăvă, dacă patronii nu vor părăsi gândul de a concedia câțiva lucrători. — Grăvistele din Cluj, în speranță, că li-se va face pe voe, vor reînchepe mâine munca.

ECONOMIE.

Banca „Steaua”. Noua bancă românească „Steaua” din Petrovaselo (comit. Torontal) și-a ținut adunarea de constituire în 18 Februarie c.; firma nouă bănci este împotocolată la tribunal și în curând își va începe lucrarea.

Nouă deregătorie de dare. Cu 1 Maiu c. se va deschide în Câmpeni (comit. Turda-Arieș) o nouă deregătorie de dare. De ea se vor ținea 21 de comune din jurul Câmpenilor, cari acum se țin de deregătorie de dare din Turda.

Căi ferate nouă. Linia ferată din Secuime, între Seps-S.-Georgiu și Sereda-Ciucului va fi vizitată oficiu în 29 Martie și în 1 Aprilie se va deschide pentru circulație. Continuarea ei până la graniță în pasul Ghimeș se va găta până în 1 Noemvrie. Tot până la acest termin se va găta și linia Sibiin—Turmu-Roșu. Guvernul României va face legătură cu aceste linii probabil numai peste un an.

Pomi pe de lăturile drumurilor. În urma unei hotărâri a ministrului de negoț Daniel, drumurile de țeară mai mari vor fi sădite pe ambele lor laturi cu pomi roditori precum este aceasta în țările culte. Sădirea vor face-o fagrijitorii drumurilor. Lucrările s'au și început. În primăvara aceasta vor fi sădite vre-o 5 drumuri, cu cireși, nuci, meri și peri. Drumul de țeară (șoseaua) ardelean, ce duce dela mează-zi spre mează-noapte și taie Ardealul în două, împreună Sibiin cu Clujul, va fi sădit cu meri și peri.

Transport de cai din Bănat. Caii de Bănat sunt căutați și pentru armatele străine. Din Bechtcherec se scrie, că Torontalul și comitatele vecine (Timiș etc.) sunt cercetate de mai mulți neguțatori de cai, cari cumpără cai cu bune prețuri. Din jurul Timișoarei s'au expedit prin oficeri greci mai multe transporturi de cai la Atena. — Acest negoț îmbucurător va da un avânt și mai mare prășirii cailor în Bănat.

Bani de aluminiu. În America se fac încercări de a bate monete de aluminiu. Aluminiul este un metal foarte ușor și prin pipăit se poate deosebi de alte metale. Guvernul Statelor-Unite din America crede, că oamenilor le vor fi binevenite monetele din astfel de materie.

Trenuri accelerate de vite. Însoțirea neguțitorilor de vite din Viena a cerut dela ministrul ung. de comunicație, să introducă trenuri accelerate pentru transporturi de vite. Cererea a fost ascultată și astfel începând cu 1 Maiu vor circula (umbra) trenuri rezezi de vite pe următoarele linii: dela Brașov pe la Teiuș și Arad la Bruck, dela Cuceadear pe la Orade tot la Bruck și dela Timișoara la Marcheg. Cu trenurile aceste timpul de trasport se scurtează cu 2—11 ore.

Starea sanitară a vitelor în Austria. După cum se vestește din Viena, în țările austriace a încetat de tot boala de vite și aprinderea de plumăni. În urma acesteia negoțul cu vite este liber în întreaga Austria. Dacă deregătorii nostri de pe la granițe ar fi cum se cade, nici la noi n'ar băntui atâtea boale de vite. Dar la noi — chiver-niseală maghiară!

Ungaria la expoziția din Paris. Ungaria, sau mai bine zis Maghiarii, încă vor lua parte la expoziția din Paris, la anul 1900. — Ministrul de negoț Daniel a și cerut dela camera 3 milioane de coroane (1 milion 500 mii fl.) pentru cheltuieli, cari se vor și încheia.

Iarăși bani storși din punga noastră, ca Maghiarii să paradeze prin Paris. Dar poate că suma aceasta le va fi prea puțină și ne vom pomeni că mai cer. La parade și benche-turi trebuie mulți bani!

Mai nou.

Din Creta.

Se asigură, că în casul dacă puterile vor întrebuința mijloace de forță, Grecia va merge la estrem, și va provoca răscoală în Macedonia. Toate sunt puse la cale, ca 40.000 de insurgenți macedoneni în ori-care moment să poată sta gata de luptă. Cretenii asemenea se vor opune ocupării insulei lor din partea puterilor.

Țarevna-văduvă a înconștiințat pe regele Greciei (fratele ei), să nu se teamă de nimica. Toate sunt puse bine la cale. Înșuși Sultanul îl va provoca să facă cu trupele sale pace în Creta, al cărei guvernator va fi apoi principele Georgios. Țarul Nicolae a trimis prin ambasadorul Onu, 50.000 ruble rusești pe seama Cretenilor, la adresa reginei Olga din Grecia.

Țribuna Literară.

O scriere engleză despre România.

(Urmare și fine)

„În perioada dela sfârșitul secolului al treilea până la mijlocul veacului al XIII România prezintă o mulțime de schimbări caleidoscopice, cari însă nu lasă o durabilă urmă în istorie. Triburi cu nume tot atât de străine ca obiceiurile lor, apar și dispar rind pe rind abia lăsând o urmă îndărătul lor. Unicul element permanent în mijlocul acestui potop de schimbări era cel daco-roman, care rămăsese în țară după retragerea legiunilor romane. Proverbul național zice cu drept cuvânt: *Românul nu pier.* În acest colț al Sud-Estului Europii, ca în Italia, în Spania, în Franța, rasa latină a manifestat viguroasă sa vitalitate. Torentul invasiunii barbare a trecut peste ea, dar n'a tărit-o cu sine, și când în cele din urmă valurile au scăzut, ea apare eară deasupra apelor, întocmai cum era înainte de creșterea lor”.

Înainte de a expune întemeierea Principatelor Române, autorul face următoarea reflecție:

„Timp de 1000 de ani, de când s'au retras legiunile romane, țara a fost pradă tuturor oardelor barbare. Felinarul istoriei nu aruncă decât puțină lumină în întunerecul acestei lungi perioade. Noi putem observa în această depărtare figurile barbarilor mișcându-se în lungi procesiuni pe scenă, dar nu putem vedea gesturile lor și faptele lor. Din acest punct noi vedem însă mai desușit pe actorii cei mai principali ai acestei drame. Cu întemeierea celor două Principate, ale Moldovii și Valahiei în secolul XIII, începe o nouă epocă a istoriei române. Atunci poporul român pentru prima dată se încercă a-și stabili existența sa națională. Acest sentiment național deși slăbit, (sub suzeranitatea Turciei), nu s'a stins nici odată. Istoria cunoaște puține exemple, că o națiune să-și fi păstrat individualitatea sa cu atâta tenacitate și timp așa de îndelungat”.

Pe acest ton de simpatie este scris și restul cărții.

Descriind epoca lui Mihai Viteazul, autorul arată cum acest Domn român a realizat, deși pe scurt timp, ideia unității naționale.

„Pentru un moment el, (Mihai-Viteazul), a reușit să împlinească visul unei Daco-Români, și cu toate că succesul său era vremelnic, acesta n'a rămas fără înflurire asupra Românilor timpului nostru, care privesc pe Mihai Viteazul drept reprezentant al unității naționale”.

Arătând luptele generațiunii noastre dela 1848 pentru libertate, autorul explică în următorul mod relația lor cu ivirea principului de naționalitate.

„Doctrina naționalităților se întindea în toată Europa și Români au înțeles-o. Șefii revoluțiunii răspundeau plângerii țării lor pe ori unde se mișcau.

În Franța și în Anglia ei găseau personalități, cari le dădeau ascultare. Lordul Palmerston ridică chestiunea română în Casa Comunelor; Ubicini, al cărui condei a făcut atâtea servicii istoriei Românilor, mereu atrăgea atenția națiunii franceze că mai există o ramură a rasei latine sub jug străin. Astfel Europa apuseană se trezi în fața faptului istoric: a naționalității române, ce-și avea aspirațiunile sa-le de libertate și de independență”.

În capitolul din urmă, „România ca regat independent”, găsim o fugitivă dar destul de plastică expunere a desvoltării Statului nostru sub domnia dinastiei de Hohenzollern.

Istorisind câteva din momentele mai principale als războiului nostru de independență, autorul zice:

„Independența României a fost câștigată în reducta Griviții.

„Însă o lungă și amară experiență din anterioarele războaie ruso-turcești fi învțăse pe Români, că în politică recunoștința nu joacă rol” — și aici autorul arată cum, după un războiu glorios și după un ajutor prețios dar Rusiei, România fu silită să cedeze Basarabia.

„În 26 Martie, 1881, România se proclamă regat și Principele ei se intitulă Regele Carol I.

Drept semn că România, întocmai ca Germania, și-a dobândit o pozițiune între națiuni nu prin decrete de majorități, ci prin sânge și prin fer, — coroana primului ei rege a fost făcută din oțelul unui tun loat de Români la Plevna”.

Precum se vede, scrierea dlui Miller nu este, după cum credeau unii, o monografie istorică, rezultat al unor cercetări speciale, ci se mărginește la o inteligentă grupare a faptelor, mai ales după rezultatele scrutarilor noastre istorice.

Gravurile din text sânt bine făcute și interesante. Notăm între ele mai ales câteva reproducțiuni după Columna lui Traian, apoi monede moldovenești, chipurile lui Decebal, Mihai-Viteazul, Vasile Lupu, Matei Basarab s. a.

Alighi.

Din public. *)

Onorată Redacțiune!

Binevoiti a da publicității următorul:

Protocol

luat în afacerea de onoare, ivită între domnul Dr. Amos Frâncu, avocat în Sibiin și între domnul D. Voniga, ca redactor responsabil al ziarului „Dreptatea” din Timișoara.

În 22 Martie la orele 7 seara domnul Dr. Amos Frâncu ni-a comunicat, că în aceeași zi la orele 3 d. m. i-a ajuns la cunoștință un articol de fond publicat fără semnătură în ziarul „Dreptatea” din Timișoara, nr. 54, cu data: Sămbătă, în 19 Martie, sub titlul „Astra modificată”, în care se cuprinde și următorul pasagiu: „până când alții, cari dacă ar merge după faptele lor, nu sunt vrednici nici măcar a-și deslega opincile, devin înălțați, chiar felicități, din partea tinerimii”.

Acest pasagiu socotindu-l domnul Dr. Amos Frâncu, pentru sine ofensator, deși el nu e amintit cu numele prin articol — în chestiunea de sub întrebare a primit și el o felicitare din partea tinerimii: ne-a rugat pe noi subscrișii, ca să facem demersurile necesare, ca să primească satisfacțiune cavalierească în această afacere de onoare.

Primind noi această însărcinare, am adresat la orele 8 seara, a aceleiași zile, 22 Martie, domnului redactor responsabil al „Dreptății” următoarea depeșă cu răspuns plătit:

Voniga

redactor „Dreptatea”

Temesvár.

Cerem din însărcinarea domnului Dr. Frâncu declarațiune categorică, dacă pasagiul din articolul de fond nr. 54, coloana treia: „până când alții, cari dacă ar merge după faptele lor, nu sunt vrednici nici măcar a-și deslega opincile”, se referă la domnul Dr. Frâncu? Cerem răspuns: da sau ba. Dacă se referă la dl Frâncu, cerem satisfacțiune cavalierească și numirea martorilor D-voastră la adresa: Oberlieutenant Florian, Regimentul 31

Florian m. p.

Oberlieutenant.

Herbay m. p.

Oberlieutenant.

La această depeșă în 23 l. c. 12 ore meridiane am primit următorul răspuns telegrafic:

Florian

Oberlieutenant 31.

Nagy-Szeben.

Articolul nu numește incompetenti.

„Dreptatea”.

După-ce acest răspuns nu ni-a mulțumit, fiindcă am primit impresiunea, că răspunsul e neclar și evasiv, și fiindcă nu era semnat de domnul D. Voniga, la care ne-am adresat: i-am expedit la orele 2 și 45 minute earăși o telegramă, de următorul conținut.

Voniga

redactor „Dreptatea”

Temesvár.

Răspunsul dat de Dreptatea și nu de D-voastră, care sunteți responsabil, fiind evasiv și neclar, nu ne mulțumeste. Pretindem, ca mandatarii dlui Frâncu răspuns categoric, că se referă pasagiul amintit în telegramă la persoana lui, da sau ba. Denegarea unui răspuns telegrafic categoric din partea D-voastră la întrebarea aceasta, precum și la cererea de satisfacțiune ieri exprimată, vom considera-o și declara, ca denegarea satisfacțiunii cavalierești.

Răspuns așteptăm numai până mâine, Mercuri la orele 12 meridiane.

Florian m. p.

Oberlieutenant.

Herbay m. p.

Oberlieutenant.

La această telegramă ni-s'a înmanuat astăzi la orele 11 a. m. următoarea depeșă:

Florian

Oberlieutenant 31

Nagy-Szeben.

Cererea ilegală, responsabil numai înaintea legii.

„Dreptatea”.

Considerând că domnul Voniga nici după rezepte provocări nu a răspuns personal la cererile noastre, adresate dînsu'ui în calitatea lui de redactor responsabil al ziarului Dreptatea;

Considerând, că răspunsurile date la cererea noastră categorică, sânt necondiționat evasive și prin cuvintele: „responsabil numai înaintea legii” refuzi direct darca unei satisfacțiuni cavalierești;

noi din parte-ne, — denegată fiind satisfacțiunea cavalierească cerută — ca mandatarii domnului Dr. Amos Frâncu declarăm afacerea pentru domnul Dr. Amos Frâncu de încheiată conform legilor cavalierești.

Acest protocol s'a făcut în 2 exemplare, din cari unul s'a estradat domnului Dr. Amos Frâncu, ear' unul l'am conservat pentru noi.

Sibiin, la 24 Martie 1897, 4 ore d. m.

Dimitrie de Herbay, locotenent ces. și reg.

Demetriu Florian, locotenent ces. și reg.

Cu distincă stimă

Dr. Amos Frâncu

advocat.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica — aceasta redacțiunea nu este responsabilă.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 23 Mart. n. 1897.

Sămînți		Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr.	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilo
		dela	până	dela	până
Grâu					
Băntăneș nou	77	8.05	8.15	78	8.15 8.20
Grân dela Tisa	77	8.20	8.25	78	8.25 8.30
Grân „Pestă	77	8.15	8.20	78	8.20 8.25
Grân de Alba-Reg.	77	8.25	8.30	78	8.20 8.25
„Bacica	77	8.25	8.30	78	8.30 8.35
Grâu ung. de Nord,,	77	—	—	78	—
Sămînți, vechi ori noue					
		Solul	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr	
			dela	până	
Săcară			70—72	5.65	5.70
Orz		de noțet	80—82	4.—	4.85
„		de vinara	82—84	5.10	5.90
„		de bere	84—86	6.50	8.—
Ovăș		—	86—88	5.70	6.95
Cucuruz (porumb)		blăniș	—	3.45	3.52
„		de sălău	—	3.80	3.85
Meiu		—	—	11.75	12.00
Hrișcă		—	—	5.80	5.90
Grâu					
„		Sept.-Oct.	—	8.25	8.30
Cucuruz		Mart.-Apr.	—	8.25	8.30
„		Mai.-Iun.	—	—	—
Ovăș		Iulie-Aug.	—	5.95	6.00
„		Mart.-Apr.	—	—	—
„		Oct.	—	—	—
Produse diverse					Orz-roi
					dela până
Săm. de trif.					
Lucarnă ungurească					
roșie					
45—60.					
85—40.					
Oleu de rap.					
rafinat					
Uns. de porc					
dela Pesta					
dela țeară					
54—54.50					
Slănină					
sfântă					
55—56.					
Său					
afumată					
—					
Prunc					
—					
Lictar					
slăvon, nou					
băntăneș					
brută					
19.—19.50					
Miere					
galbăni străcurată					
de Rosenau					
17.—17.50					
Ceară					
—					
—					
Spirt					Bani. Marfa
Brut, pentru rafinări					14.75 15.—
Rafinat, pentru comercianți mari					52.50 53.—
Brut, „					50.50 51.—

Cursul pieței din Sibiin.

Din 25 Martie n. 1897.

Hărtie-monetă română	Cump.	9.45	vând. 9.50
Lire turcești	—	10.60	10.70
Imperiali	—	9.47	9.52
Ruble rusești 100 a	—	126.25	127
Galbeni	—	5.60	5.65
Napoleon-d'ori	—	9.48	9.53
(rusești)	—	9.46	9.51

Bursa de Budapesta.

Din 23 Martie n. 1897.

Renta de aur ung. 6%	—	122.60
„ „ „ 4%	—	98.75
„ val. cor. 4%	—	121.75
Imprumutul căilor ferate ung.	—	121.75
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune)	—	123.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2-a emisiune)	—	104.—
Bonuri rurale ung. 1899 1899	—	97.—
„ croate-slavone	—	97.—
Obligațiunile desp. regalilor	—	100.10
Imprumut cu premiu ung.	—	182.—
Lozuri pentru regularea Tisei și Seghedin	—	139.50
Renta de hărtie austriacă	—	100.60
„ de argint austriacă	—	100.75
„ de aur austriacă	—	120.25
Lozurile austriace din 1860	—	1015.—
Acțiunile băncii austro-ungare	—	—
„ de credit ung.	—	—
„ de credit aust.	—	—
Scrisuri fondare ale institutului de credit și economii „Albina”	—	100.75
Argintul	—	—
Galbeni imperiați	—	5.65
Napoleon-dori	—	2.58
Mărci 100 imp. germane	—	58.87
London 100 Livres sterline	—	119.90

